

Serviceplan för Norsjöbygden

2020 – 2026

Dokumenttyp	Dokumentägare	Beslutsinstans	Giltig till
Plan	Kommunal utveckling	Kommunfullmäktige	2026-12-31
Upprättad av	Fastställd/upprättad	Reviderad av	Senast reviderad
Ingrid Ejderud Nygren	2019-10-28		
Dokumentet gäller för			

NORSJÖ
kommun

Innehåll

Inledning	3
Syfte	3
Bakgrund	3
Service i Norsjöbygden	3
Ändrat köpbeteende	4
Begreppet service	4
Lokala aktörer	5
Perspektiv	5
Mål för handel och service	5
Målsättning i Norsjö kommuns näringslivsstrategi	6
Beslut om servicenoder	6
Serviceplan – perspektiv och uppdrag	6
Perspektiv	6
Uppdrag	6

Inledning

Tillgång till service, exempelvis livsmedelshandel, drivmedel, bredband, telefon, hälso- och sjukvård, är faktorer av vikt för att vardagslivet ska fungera för människor. Serviceutbudet påverkar förutsättningarna för utveckling och tillväxt i Norsjöbygden, både för att bo, besöka och verka här.

Serviceplanen är en del i arbetet att förverkliga Norsjöbygdens vision Världens bästa vardag. En aktuell serviceplan är också en förutsättning för att Landsbygdsprogrammets stöd till kommersiell service ska kunna beviljas inom Norsjö kommun.

Serviceplanen tar sin utgångspunkt i visionen för Norsjöbygden och i visionens fokusområden som beskriver de frågor norsjöborna anser vara av betydelse för att skapa Världens bästa vardag.

Serviceplanen har tydliga kopplingar till Norsjö kommuns näringslivsstrategi där handeln är ett av strategiområdena.

Serviceplanen ska gälla 2020 – 2026. Serviceplanen är öppen för revideringar utifrån vad som sker i Norsjöbygden under perioden. Nuvarande handlingsplan gäller 2020 – 2022.

Syfte

Serviceplanen syftar till att förbättra förutsättningarna ett serviceutbud som ökar Norsjöbygdens attraktivitet så att fler väljer att bo, besöka och verka här.

Bakgrund

Service i Norsjöbygden

Handeln i Norsjöbygden står inför utmaningar men också möjligheter till utveckling. Butikernas förutsättningar påverkas av bl a befolkningsutveckling och förändrade köpmönster. Allt fler handlar på nätet då det ger tillgång till ett stort utbud. Samtidigt vill många att det ska finnas service i närheten t ex i form av en lanthandel eller ett levande centrum för att byn eller orten ska betraktas som attraktiv.

I Norsjöbygden bor ca hälften av befolkningen i byar utanför centralorten. Byarna förändras över tid i antal invånare och åldersfördelning vilket gör att servicebehoven kan variera. En stor andel av befolkningen har idag grundläggande service inom rimligt avstånd men situationen kan drastiskt förändras om en butik eller ett tankställe försvinner.

Näringslivet i Norsjöbygden präglas av tillväxt och utveckling. I många byar finns ett eller flera företag av olika storlek som behöver tillgång till service. En hög andel av bygdens

företag producerar för en fjärrmarknad varför kommunikation och logistik är avgörande för verksamheten. Det finns en växande besöksnäring och här sker mycket av utvecklingen utanför centralorten. Butiker och tankställen är en mycket viktig del i besöksnäringens infrastruktur.

Servicebehovet kan också te sig olika för människor. Toleransnivån för hur långt man har till olika servicefunktioner är olika för olika typer av service och olika människor. Service kopplas till många olika aktörer; företag, myndigheter och kommuner, vilket kräver olika sätt att hantera servicefrågorna på.

Då den fysiska närvaron av myndigheter, skolor eller annat utbud inte existerar eller är på väg att försvinna från landsbygden kan ordet service snabbt förändras. Då vi går mot en mer digitaliserad värld blir det mer viktigt att förutsättningar för förändringen finns med i ett tidigt skede. Bra mobiltäckning, fiber, utveckling av 5G, digitala mötesplatser och dylikt för att kunna möta kommande servicebehov.

Ändrat köpbeteende

Vi går mot en ökad digitalisering vilket har stor inverkan på tillgången till service. Idag har majoriteten av befolkningen en smarttelefon som egentligen kan jämföras med en liten handdator. Inköp, försäljning, betalning av fakturor, tidsbokning, skypesamtal med läkare och sjukvård är bara en liten del av det vi använder telefonen till idag.

Samtidigt som den enskilde får tillgång till ett stort digitalt utbud riskerar den lokala handeln och servicen att få ett kraftigt minskat kundunderlag.

Det digitala utanförskapet och infrastrukturen för datakommunikation påverkar också servicen. Vi hänvisas i allt högre grad till webbaserade tjänster. Den som exempelvis inte har smarttelefon eller har dålig mobiltäckning får inte tillgång eller kan inte utföra sina ärenden.

Begreppet service

Grundläggande kommersiell service är ett nationellt begrepp som innefattar tillgång till dagligvaror och drivmedel, post- och pakettjänster, apoteksvaror och betaltjänster.

Utifrån dagens förutsättningar finns behov av ett breddat servicebegrepp så många människor väger in fler och andra aspekter i begreppet service. Digitaliseringen spelar även en betydande roll.

Telefoni och bredband räknas idag inte som service men utgör i många fall förutsättningar för tillgången till service. Det finns även andra områden med nära koppling/beroende till service t ex offentlig service som skola/barnomsorg, hälso- och sjukvård samt renhållning. Tillgången till resor och transporter påverkar möjligheten att ta sig till och från service eller bedriva verksamhet med logistikbehov.

Service kan även ha en social funktion som bidrar till attraktivitet, det är en framträdande funktion för t ex lanthandeln.

Vi bör även kategorisera service utifrån dess funktion, inte de specifika tjänster som erbjuds idag. Uppfattningen om vilka funktioner som påverkar en plats attraktivitet skiljer sig åt mellan människor och platser, och beroendet mellan olika samhällsutvecklingsfunktioner är starkare på landsbygderna vilket också gör utbudet mera känsligt för förändring.

Lokala aktörer

I Norsjöbygden arbetar flera aktörer för att på olika sätt främja service. Gemensamt för dessa är att de betonar vikten av lokalt engagemang och lokala initiativ.

Föreningen Norsjöbygdens Företag ska främja näringslivet i Norsjö kommun genom att samla och ena företagare och handlare i kommunen, möjliggöra ett gott samarbete med kommun och tjänstemän, förbättra och bevara utbudet av varor och tjänster, öka köptroheten i bygden, utveckla arrangemang och aktiviteter.

Föreningen driver webbplatsen Handelsplats Norsjö <https://handelsplatsnorsjo.se/> i samarbete med Norsjö kommun.

I Norsjö finns även Företagarna. De erbjuder nätverk, kunskap och praktisk hjälp samt driver utvecklingen för ett bättre företagarklimat, så att företagare får rätt förutsättningar för att kunna utveckla sin verksamhet och nå sina mål.

Gold of Lapland driver för närvarande ett tvåårigt projekt Välkommen till bygden Syftet med projektet är att öka attraktiviteten och möjligheten till att få fler boende i närområdena att konsumera lokalt samt att fler besökare vill komma och stanna längre i de orter och byar som omfattas i projektet. Projektet arbetar med totalt sju servicenav varav två i Norsjöbygden – Affär i Bastuträsk och Björks lanthandel i Kusfors.

Pågående projekt kan sannolikt generera nya projekt eller andra insatser. Det kan sannolikt även tillkomma andra aktörer under den tidsperiod serviceplanen omfattar.

Perspektiv

En stark samverkan mellan kommunens verksamheter, lokalbefolkningen, föreningsliv och det lokala näringslivet är grunden för serviceutbudets existens.

Mål för handel och service

I översiktsplanen för Norsjö kommun finns följande långsiktiga mål:

Norsjö kommun har en väl utbyggd kommersiell och offentlig service vilket är av stor betydelse för kommunens attraktivitet som bostadsort, för näringslivet och för möjligheterna att utveckla turismen

Följande handlingsvägar beskrivs för att nå målet:

- Hemsändning från butikerna skall premieras och alternativa distributionsformer utvecklas.
- Serviceutbudet i redan befintliga butiker utökas och kombineras med andra typer av tjänster framförallt på landsbygden.

- Hitta samordningsmöjligheter mellan näringsliv, ideell sektor och offentlig sektor utifrån de nuvarande butikernas egen kapacitet och mål.
- Kommunens trafikförsörjningsplan ska, där så är möjligt, utformas för att underlätta inköpsresor.

Målsättning i Norsjö kommuns näringslivsstrategi

Norsjö kommun ska ha ett försäljningsindex över 60 (nuläge 56) och aktivt arbeta för ökad handel.

Beslut om servicenoder

För att Landsbygdsprogrammets stöd till kommersiell service ska kunna beviljas krävs att det i kommunen finns en aktuell serviceplan där servicestrategiska orter pekats ut.

Kommunfullmäktige i Norsjö har pekat ut Bastuträsk, Kusfors och Norsjövallen som servicestrategiska orter utanför tätorten Norsjö.

Serviceplan – perspektiv och uppdrag

Perspektiv

Serviceplanen för Norsjö kommun ansluter till område Handel i näringslivsstrategin. För arbetet i serviceplanen gäller motsvarande perspektiv som i näringslivsstrategin:

- Dialog och samverkan med företag
- Entreprenörskap
- Varumärket och bilden av Norsjö

Uppdrag

Serviceplanens uppdrag är:

- Tillgängliggöra service
- Främja service
- Främja initiativ som stärker befintlig service
- Stärka kontakten med butiksägarna
- Dialog om service

Tillgängliggöra service

- Ge kommunalt stöd till hemsändningsbidrag samt informera butikerna om bidraget
- Främja tillgänglighet till service genom lokal landsbygdstrafik

Handlingsplan 2020 – 2022

- Kontakt med butikerna och administration av hemsändningsbidrag enligt kommunala beslut

- Ta in synpunkter på nuvarande trafik och framtida behov utifrån ett serviceperspektiv och förmedla till planeringsansvariga för lokal landsbygdstrafik

Främja service

- Aktuell, samlad och tillgänglig information om befintlig service
- Aktiv medverkan i regionalt servicefrämjande arbete
- Dialog och samverkan med olika regionala och nationella aktörer vars verksamhet utgör förutsättningar för service
- Använda upphandlingspolicyns möjligheter för inköp från mindre leverantörer och butiker

Handlingsplan 2020 – 2022

- Ta fram en ny sk kommunöversikt utifrån förändrat servicebegrepp i samråd med Handelsplats Norsjö och Välkommen till bygden samt skapa rutiner för att hålla informationen aktuell och tillgänglig
- Delta i länsstyrelsens serviceverkstäder samt andra regionala aktiviteter med syfte att främja service
- Medverka till en regional plan för laddinfrastruktur
- Ta fram förutsättningar för att kunna kartlägga mobiltäckning med mätutrustning på sopbilen
- Verka för fungerande kontanthantering i Norsjöbygden
- Främja ökad kunskap och medvetenhet hos allmänheten om betalningssätt
- Följa ingångna avtal och skapa möjligheter för lokala butiker att lämna anbud i nya upphandlingar

Främja initiativ som stärker befintlig service

- Uppmuntra lokala aktörers initiativ för att stärka service och hitta nya lösningar för service
- Underlätta finansiering via externa medel genom prioriteringar för användande av kommunal medfinansiering
- Öka kommunorganisationens kännedom om pågående och kommande initiativ som drivs av andra aktörer

Handlingsplan 2020 - 2022

- Regelbunden dialog och samverkan med Handelsplats Norsjö och Välkommen till bygden samt medverka till att resultat kan tas tillvara och omsättas i nya utvecklingsinsatser
- Ta fram prioriteringar för kommunal medfinansiering
- Återkommande information vid befintliga möten i kommunorganisationen

Stärka kontakten med butiksägare

- Regelbunden kontakt med butiksägarna, enskilt och genom närvaro på möten

- Stödja butiksägare vid förändring och utveckling av deras verksamhet
- Bistå butiksägare vid ansökningar om projektstöd, stöd för kommersiell service samt vid kontakt med myndigheter
- Underlätta kompetensutveckling och erfarenhetsutbyten

Handlingsplan 2020 – 2022

- Delta i det månatliga handlarmötet
- Kontinuerligt uppdatera butiksägarna om kommande förändringar eller andra frågor som kan beröra dem
- Bistå butiksägare vid ansökningar och myndighetskontakter
- Anordna frukostmöten och träffar med aktörer som stärker företagens/butiksägarnas kunskaper

Dialog om service

- Inkludera service i dialoger med befolkning, företag och föreningar i samband med möten i visionsarbetet

Handlingsplan 2020 - 2022

- Återkommande ta med servicefrågor vid olika möten, t ex frukostmöten eller andra möten med näringsliv och politiker samt möten med allmänheten inom Världens bästa vardag
- Främja ökad kunskap och medvetenhet om betalningssätt